

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حقوق کیفری اطفال و نوجوانان

«بررسی حقوقی، روانشناسی و جامعه شناختی»

www.ketab.ir

ایوب شافعی پور

مدرس دانشگاه

مژگان صادقی سیرویی

کارشناس ارشد فقه و حقوق جزا

سرشناسه شافعی پور، ایوب، ۱۳۶۸ -

عنوان و نام پدیدآور: حقوق کیفری اطفال و نوجوانان «بررسی حقوقی، روانشناسی و جامعه‌شناختی» / ایوب شافعی پور، مژگان صادقی‌سیروی.

مشخصات نشر: تهران: چراغ دانش، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۸۴ ص.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۳۵۵-۲۷-۷

وضعیت فهرست نویسی: غیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۷۴ - ۱۸۴.

موضوع: اجرای عدالت کیفری کودکان و نوجوانان - ایران

موضوع: Juvenile justice, Administration of -- Iran

موضوع: نوجوانان بزهکار - وضع حقوقی و قوانین - ایران

موضوع: Juvenile delinquents -- Legal status, laws, etc. -- Iran

موضوع: حقوق کودک - ایران

موضوع: Children's rights -- Iran

موضوع: بزهکاری نوجوانان - ایران - پیشگیری

موضوع: Juvenile delinquency -- Iran -- Prevention

شناسه افزوده: شافعی‌سیروی، مژگان، ۱۳۶۷ -

رده بندی کنگره: ۵/۴۷۰۰۷۶

رده بندی دیویی: ۶۲/۳۶۴

شماره کتابشناسی ملی: ۷۵۱۳۴۲۸

شناسنامه

عنوان کتاب: حقوق کیفری اطفال و نوجوانان «بررسی حقوقی، روانشناسی و جامعه‌شناختی»

پدیدآورنده: ایوب شافعی پور - مژگان صادقی‌سیروی

ناشر: انتشارات چراغ دانش

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۹

قطع و تیراژ: رقی، ۱۰۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۸۳۵۵-۲۷-۷

کد کتاب: ۴۸۲

www.cheraghdanesh.com

دفتر مرکزی: تهران، میدان هفت تیر، ورودی مدرس، کوچه مازندرانی

پلاک ۴، طبقه ۳ و ۶ واحد ۷ و ۱۴

تلفن پخش و فروش: ۸۸۸۴۴۹۱۶ - ۸۸۳۲۷۲۵۱ - ۰۲۱

حق چاپ برای انتشارات چراغ دانش محفوظ است. هرگونه تکثیر (اعم از چاپ، گپی، فایل الکترونیکی و...) از این اثر بدون اخذ مجوز

کتبی از ناشر خلاف قانون بوده و پیگرد قانونی دارد.

فهرست مطالب

۵	مفهوم طفل
۱۰	مفهوم نوجوان
۱۴	مفهوم بزهکاری اطفال و نوجوانان
۲۰	مصادیق بزهکاری اطفال و نوجوانان
۲۰	جرائم علیه اشخاص
۳۴	جرائم علیه اموال و مالکیت
۵۱	جرائم علیه آسایش عمومی
۵۸	جرائم اطفال و نوجوانان از نگاه آمار ارتکاب
۵۹	مفهوم و انواع مسئولیت
۵۹	مفهوم مسئولیت
۶۲	انواع مسئولیت
۶۲	مسئولیت اخلاقی
۶۵	مسئولیت مدنی
۷۲	مسئولیت کیفری
۷۵	نظریه یادگیری اجتماعی
۷۷	حدود مسئولیت کیفری اطفال
۸۰	نظریه تقلید
۸۸	نظریه برچسب زنی
۹۲	نظریه واکنش اجتماعی
۹۷	تأثیر فضای سایبری و مجازی بر بزه‌دیدگی، بزهکاری و انحراف اطفال
۹۸	مفهوم و ماهیت فضای سایبر
۱۰۱	ماهیت، ویژگی و انواع جرائم سایبری
۱۱۵	آسیب‌های فردی و اجتماعی اطفال؛ ناشی از عدم آگاهی از فضای سایبری
۱۱۵	اعتماد به استفاده از فضای مجازی توسط اطفال و تأثیر آن در بحران هویت

۱۲۰	فضای مجازی عاملی برای ایجاد تعارض ارزش‌ها در اطفال و شکاف در نسل‌ها
۱۲۳	فضای مجازی و سوء استفاده جنسی از اطفال
۱۲۶	نقش فضای مجازی در افسردگی و انزوای اجتماعی اطفال.....
۱۲۷	جرات و جسارت ارتکاب جرم به خاطر ناشناخته بودن در محیط
۱۲۸	تأثیرات منفی رفتارهای آموخته شده در فضای سایبری.....
۱۳۰	پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان
۱۳۰	انواع پیشگیری
۱۳۰	پیشگیری اجتماعی
۱۳۷	الف: پیشگیری رشدمدار
۱۴۰	ب: پیشگیری جامعه‌مدار
۱۴۲	ج: پیشگیری اولیه، ثانویه و ثالث
۱۴۴	پیشگیری وضعی
۱۴۷	راهکارهای پیشگیری از حالت خطرناک در اطفال و نوجوانان بیش‌فعال
۱۴۷	انواع حالت خطرناک
۱۵۵	ارتباط حالت خطرناک و بیش‌فعالی اطفال و نوجوانان
۱۶۳	راهکارهای کنترل حالت خطرناک اطفال و نوجوانان بیش‌فعال
۱۶۴	دارو درمانی
۱۶۷	روش‌های غیردارویی و مددکاری اجتماعی
۱۷۵	منابع و مأخذ

مقدمه

شرایط خاص جسمی و روحی اطفال و نوجوانان در مقایسه با بزرگسالان، لزوم برخوردی متفاوت با آنها را در حوزه‌های حقوقی می‌طلبد. با توجه به افزایش نرخ بزهکاری در کودکان و نوجوانان در سال‌های اخیر، توجه ویژه به مسائل حقوقی آنها لازم می‌باشد. از آنجایی که افزایش آمار جرائم اطفال و نوجوانان از جمله موضوعاتی است که طی سال‌های اخیر توجه افکار عمومی و بسیاری از صاحب‌نظران را به خود جلب کرده است، از همین رو می‌طلبید در این مورد، بررسی‌های دقیق در زمینه علل و عوامل بزهکاری اطفال و نوجوانان و حقوق آنان در این زمینه انجام گیرد؛ زیرا این امر می‌تواند به کاهش آمارهای رو به رشد جرائم آنان کمک نماید و لذا واضح و مبرهن است که تشریح و تبیین موضوع «مسئولیت کیفری» اطفال و نوجوانان ضروری می‌باشد و این موضوع در سال‌های اخیر چنان در نگاه دانشمندان این حوزه اهمیت پیدا کرده که در برخی دانشگاه‌های دنیا و حتی در برخی دانشگاه‌های کشور ایران نیز رشته‌ای به نام «حقوق کیفری اطفال و نوجوانان» تأسیس شده تا در این زمینه مشکل‌گشا باشد. از همین روی بر آن شدیم تا در این کتاب با نگاهی نو به این مبحث - حقوق کیفری اطفال و نوجوانان - بپردازیم و نگارندگان در این کتاب صرفاً به مبحث حقوقی آن، بسنده نکرده؛ بلکه در کنار آن با نگاهی ژرف، مباحث روان‌شناختی و جامعه‌شناختی این پدیده را - که در واقع جزء لاینفک این بحث به شمار

می‌رود - نیز بررسی کرده تا در این راه گام‌هایی ریشه‌ای و بنیادین در جهت حل مسائل حقوقی و اجتماعی کودکان و نوجوانان در بحث کیفری برداشته شود و این امر به پیشگیری بیش‌ازپیش جرائم این قشر از جامعه کمک شایانی کرده و جامعه بتواند در پرتو آن با حقوق اطفال و نوجوانان بیشتر آشنا شده و در مسیر تکامل آن گام بردارد؛ چراکه با نگاهی جزئی می‌توان این را دریافت که جرائم افراد کم سن و سال با توجه به پیشرفت رسانه و برخی دیگر ابزار و وسایل، در حال ازدیاد است و کم‌کاری و بی‌توجهی به این مسئله و عدم آشنایی و عدم آسیب‌شناسی آن باعث صدمات جبران‌ناپذیری برای جوامع خواهد شد.

در پژوهش حاضر نگارندگان پس از بیان مفاهیم اساسی، به جرائم اطفال و نوجوانان از نگاه آمار ارتکاب پرداخته، سپس انواع مسئولیت را بیان و پس‌از آن، به مبحث مهم و روز «تأثیر فضای سایبری و مجازی بر بزه دیدگی، بزهکاری و انحراف اطفال» پرداخته‌اند. در ادامه نیز به راه‌های پیشگیری از بزهکاری اطفال و نوجوانان در ابعاد مختلف پرداخته‌شده و اعتیاد به استفاده از فضای مجازی توسط اطفال و تأثیر آن در بحران هویت این گروه و مباحثی دیگر حقوقی در این مورد با تکیه بر نگاه جامعه‌شناسانه و روان‌شناسانه پرداخته‌شده است.

امید است با تدابیر و اقدام‌های عدالت کیفری نسبت به این قشر از جامعه، بزهکاری اطفال و نوجوانان که از سرمایه‌های اصلی یک جامعه به شمار می‌روند کاسته شده و در قرن حاضر که قرن اضطراب و سرعت

است و اطفال و نوجوانان عجله دارند تا هر چه سریع‌تر خود را به مقصد مورد نظر و خیالی خود برسانند، دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوطه، با وسایل مقتضی، علاوه بر فراهم آوردن بیش‌ازپیش وسایل و ابزارهای تعلیم و تربیت و رشد فکری و بالا بردن بینش کودکان و نوجوانان، شرایط مادی و معنوی و احتیاجات و ضرورت‌های زندگی آنان را تا حد امکان هموار ساخته و با وسایل لازم به جنبه‌های اخلاقی و معنوی امور آنان توجه کافی را مبذول دارند.

ایوب شافعی پور

«مدرس دانشگاه»

مژگان صادقی سیروی

«کارشناس ارشد فقه و حقوق جزا»